

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор _____ Роман ПЕТРИШИН
“ ” _____ 2023 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на навчання на здобуття освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 061 «Журналістика»
(ОП «Журналістика та кросмедійність»)
(повна форма навчання)**

Схвалено Вченою радою філологічного факультету
Протокол № 8 від “26” квітня 2023 р.

Голова Вченої ради

Борис БУНЧУК

Чернівці – 2023

Пояснювальна записка

Магістр – другий освітній рівень вищої освіти особи, яка на основі освітнього рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Магістр за професійним спрямуванням 061 «Журналістика» (ОП «Журналістика та кросмедійність») повинен мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти компетентно застосовувати їх у своїй професійній діяльності.

Мета вступного випробування полягає в з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь і навичок, потрібних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця ступеня «магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика» (ОП «Журналістика та кросмедійність») та відбір абітурієнтів на конкурсній основі. У процесі складання вступного випробування вступник має показати достатній рівень набутих знань і вмінь.

Вимоги до здібностей і підготовки вступників. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки ступеня «магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика» (ОП «Журналістика та кросмедійність»), абітурієнти повинні мати ступінь вищої освіти «бакалавр» або «магістр», або ОКР «спеціаліст». Обов'язковою умовою для вступу є також вільне володіння державною (українською) мовою.

Комплексне фахове випробування зі спеціальності 061 «Журналістика» (ОП «Журналістика та кросмедійність») для вступників на освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» являє собою іспит з фахових дисциплін.

Питання, які виносяться на іспит

Теорія журналістики. Початок інформаційних обмінів у людському суспільстві. Поняття інформації. Правила передачі журналістської інформації (за Р. Блюмом). Критерії цінності інформації. Чотири моделі Зіберта, Петерсона та Шрама. Якості преси (за Вальтером Хагеменом). Чотири тенденції розвитку

ЗМІ (за Р. Блюмом). Міжнародні та українські журналістські організації та профспілки. Громадські організації у сфері медіа.

Правові основи функціонування ЗМІ. Законодавче забезпечення захисту інформаційного простору. Види інформації. Закон України „Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”. Закон України „Про телебачення і радіомовлення”. Закон України „Про державну підтримку та соціальний захист журналістів”. Гарантії права на доступ та одержання інформації. Закон України «Про доступ до публічної інформації». Закон України «Про інформацію». Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» та процес роздержавлення ЗМІ в Україні. Прозорість медіа власності: Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації та реалізації принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення». Закон України «Про рекламу». Закон України «Про авторське право». Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». Висвітлення приватного життя. Концепція публічності. Проблема дифамації та відповідальність. Право на відповідь, практика спростування. Звільнення від відповідальності. Медіа та діти: етика та право.

Агенційна журналістика. Критерії цінності новин. Закон України «Про інформаційні агентства». Статут ІА. Класифікація ІА. Провідні інформагентства України та світу. Структура новинного матеріалу для ІА.

Проблематика ЗМІ (економіка, політика, права людини, соціалка): Ділові видання в Україні та видання для ділових людей. Специфіка подання бізнес-інформації. Жанри ділової журналістики. Джерела інформації для журналіста, який пише на економічну проблематику. Політична журналістика. Тематики та жанри політичної журналістики. ЗМІ та вибори. Права журналіста на виборах. Портрет політика та політичний портрет. Тематика та проблематика, предмет соціальної журналістики. Медіа та гендер. Шляхи досягнення гендерної рівності. Подолання андроцентризму мови ЗМІ. Проблема насильства в сім'ї. Види дискримінації. Висвітлення проблем дискримінованих груп населення: ВПО, біженці, люди з інвалідністю, з ВІЛ-СНІД, національні меншини, роми, діти...

Мова ворожнечі, її прояви в медіа, уникнення мови ворожнечі. Правозахисна журналістика. Робота журналіста в судах. Правила фото- та відеозйомок в судовому засіданні. Закриті судові процеси. Адвокаційна журналістика. Національний превентивний механізм. Омбудсмен. Система пробації. Міжнародна проблематика у ЗМІ. Місце України у структурах ЄС. Провідні теми, ракурси та жанри міжнародної проблематики в сучасних українських ЗМІ. Медіабезпека. Військова та воєнна журналістика.

Media етика: Становлення професійної етики журналістів в Україні та світі. Етичний кодекс українського журналіста. Комісія з журналістської етики. Незалежна медійна рада. Конфлікт інтересів в медіа: медіа та бізнес, медіа та вибори. «Джинса». Маніпулювання як засіб впливу на електорат. Шість стандартів новин.

Паблік рилейшинз: передумови виникнення. Засоби реалізації задач ПР. Відмінності між ПР та журналістикою. ПР у діяльності органів влади, ГО та політичних структур. Завдання та принципи зовнішньої комунікації.

Теорія комунікації: Поняття комунікації. Типові визначення “комунікації”. Професійна комунікація. Загальна характеристика масовоінформаційної діяльності. Поняття “комунікація” і “спілкування”: спільне і відмінне. Поняття “результату комунікації” (за Різуном). Глобалізація системи масової комунікації і її наслідки. Успішна / неуспішна комунікація. Дієвість КП. Конфлікт у комунікації. Комунікативна мета та соціальна ситуація як чинники спілкування. Комунікація як конституюючий чинник суспільного розвитку. Поняття “інформаційна індустрія” та “інформаційний потік”. Об’єктивні причини “дозованої інформації”. Вплив контенту на об’єктивні та суб’єктивні причини недостовірної інформації. Інформаційна війна у ЗМІ. Фактчекінг та боротьба з фейковою інформацією.

Історія зарубіжної журналістики: Становлення публіцистики і журналістики. Перші рукописні газети. Зародження друкарства. Перша друкована періодика. Історія виникнення журналістики у Франції. Початки англійської журналістики. Виникнення преси в Німеччині. Початки американської журналістики: представники та їх здобутки. Становлення журналістики в країнах Латинської

Америци, Азії, в арабських країнах, в країнах Африки. Видання для колонізаторів. Світські видання для корінного населення. Місіонерські видання. Перші патріотичні видання. Національна преса в колоніях та напівколоніях. Зародження журналістики у Китаї. „Масові” видання: причини появи, структура видань, переваги й недоліки. „Жовта” преса. Таблоїди. Щотижневі журнали новин. Сучасні масові ілюстровані журнали. Журнали-дайджести. Безкоштовні газети.

Історія української журналістики: Періодизація як наукова проблема. Перші періодичні видання в Україні ін. мовами. Харківська журналістика ХІХ ст. Західноукраїнська альманахова журналістика. „Русалка Дністрова”. Альманахова журналістика в Україні у ХІХ ст. Журнал „Основа”. Суспільно-історичні умови розвитку та специфіка української журналістики Австро-Угорщини. Головні тези москвофілів та їхня преса. Засади програми народовців. Програмні положення радикалів та їхня преса. Розвиток преси на Буковині. Газета „Буковина”. Роль І.Франка у розвитку української журналістики. Журнал „ЛНВ”. Ю. Бачинський „Ukraina ingredienta”: ідея державності в українській публіцистиці. Націоналістична преса 30-х рр. ХХ ст. Революція 1905 р. і відродження української преси Наддніпрянщини. Таборова преса інтернованих: мета, обставини виходу, спрямування. Історичні умови та розвиток преси в період УНР та громадянської війни (1917-1920 рр.). Журналістика в УРСР: розуміння, цензура, опозиційний самвидав. Відродження ЗМІ (1991 р.).

Газетно-журнальне виробництво. Шрифтові розміри, накреслення й гарнітура: класифікація і вплив на сприйняття тексту. Ієрархія елементів газетного оформлення. Характеристика розділових засобів у газеті. Системи вимірювань друку і міри об’єму газетних видань. Норми розташування й компоновання службових деталей у газеті. Формати газети й залежні від них формати шпальт і колонок. Засоби композиції в газеті. Види конструкцій шпальти. Заголовна частина газети: розташування й елементи. Методи виділення матеріалів у газеті. Способи верстки заголовкових комплексів. Ілюстраційне оформлення: види, жанри, розміри, розташування. Інфографіка. Характеристика пояснювальних і текстових комплексів. Використання у тексті цифр та статистичних даних.

Газетно-журнальні жанри: Засади, принципи, стандарти української журналістики. Ознаки журналістського твору. Задум, тема, ідея, концепція. Етапи та особливості творчого процесу. Факт та його природа. Джерела та методи збирання інформації. Актуалізація новин: мета, значення, способи. Самостійне створення актуальності. Кут подачі тексту. Правила наближення інтересів. Завдання, функції, типи заголовків. Лід: характеристика, різновиди, побудова, функції. Заголовний комплекс: складові, завдання, роль у друкованих ЗМІ. Поняття і види сенсацій. Методи відображення дійсності (інформаційний, аналітичний, публіцистичний). Загальна характеристика, ознаки, особливості жанрів у журналістиці. Інформаційні жанри. Аналітичні жанри. Публіцистичні жанри. Професійна (тематична, жанрова) спеціалізація. Організація роботи редакції. Журналістське розслідування як жанр. Його види. Бази даних. Програми розслідувань на ТБ. Переможці конкурсу «Честь професії». Технологія «равлика» та «зигзага». Кола інформації. Методи прихованої фіксації інформації. Команди журналістів-розслідувачів в Україні та міжнародні інвестигантивні організації.

Радіовиробництво. Особливості радіомовлення як підсистеми ЗМІ. Виразальні засоби радіо. Роль Національної ради з питань телебачення та радіомовлення. Дозвільна документація. Принципи програмування. Формати і типи радіостанцій. Види власності. Мовні квоти для радіоорганізацій. Різновиди радіопередач. Специфіка подачі новин на радіо. Документальна основа радіо. Характеристика жанрів радіожурналістики. Монтаж, запис, прямий ефір, онлайн трансляції. Поняття візуалізації радіо. Традиційні та сучасні форми зв'язку з аудиторією. Професійна спеціалізація. Вимоги до радіоведучих. Інтернет-радіо. Подкасти. Структура новинного випуску на телебаченні.

Основні тенденції розвитку Інтернет-журналістики. Організація роботи віртуальної редакції. Жанри в інтернеті. Мультимедійність як новий формат журналістики. Трансмедійний сторітелінг. Веб-дизайн сайту, юзабіліті, оптимізація матеріалу. SEO. Функціональні можливості та відмінності мов HTML, CSS, Java Script, PHP.

Фотожурналістика. Визначення кроп-фактору камери. Вплив кроп-фактору на зображення. Маркування і класифікація фотоапаратів за розміром матриці та

принципом роботи. Цифрові та плівкові фотоапарати: спільне та відмінне у принципі роботи. Маркування і класифікація об'єктивів. Витримка, значення діафрагми та значення ISO як основні елементи керування експозицією кадру.

Телевиробництво. Тележурналіст як професіонал у сучасному медійному вимірі: вимоги та пріоритети. Тележурналіст – головна особа у телевізійному творчому процесі. Різновиди амплуа тележурналіста. Стандарти інформаційного телебачення. Телевізійний сценарій. Різновиди. Особливості створення. Інформаційна тележурналістика. Інформаційні тележанри, вимоги до їх створення. Інформаційна програма як цілісний продукт. Вимоги створення інформаційного матеріалу. Особливості верстки інформаційної телепрограми. Аналітична тележурналістика: жанрове розмаїття та інструментарій тележурналіста. Особливості роботи телевізійного ведучого. Створення образу, методи ведення, особливості роботи у прямому ефірі, ведення у парі, вимоги до одягу телеведучих, що працюють в кадрі. Тележурналіст – універсальний фахівець. Основи телережисури та ази комп'ютерного монтажу. Як створити власну телепрограму: від авторської ідеї до її втілення.

Медіаменеджмент та медіамаркетинг. Вплив економічних чинників на розвиток мас-медіа. Найбільша медіавласність в Україні. Редакційний менеджмент та маркетинг. Власники ЗМІ та наймані працівники. Редактор ЗМІ у ролі менеджера. Бізнес-план як складова діяльності ЗМІ. Творча організація колективної роботи редакції. Служба продажу газети. Монетизація контенту в онлайн.

Література

1. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності. К., 2000.
2. Михайлин І.Л. Основи журналістики. Навчальний посібник. К, 2011.
3. Голуб О.П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / ІМІ. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016.
4. Москаленко А.З. Теорія журналістики. К. Експрес-об'ява, 2002.
5. Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф. Основи масово-

інформаційної діяльності: Підручник. К., 1999.

6. Різун В.В. Маси. К., 2003.

7. Животко А. Історія української преси. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів, ПАІС, 2008.

8. Сучасна агенційна журналістика: Довідник для студентів Інституту, факультетів, відділень та кафедр журналістики / Упор. В. Я. Миронченко. – К.: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2010.

9. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник / Т.О.Приступенко, Р.В.Радчик, М.К.Василенко та ін.; за ред. В.В.Різуна. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 287 с.

10. Крупський І. Національно-патріотична журналістика України. Львів, 1995.

11. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003.

12. Романюк М.М. Преса Північної Буковини. Львів, 1996. 204 с.

13. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика. К.: Вища шк., 2006.

14. Журналістська етика: Посібник для підготовки до державного іспиту / За ред. В. П. Мостового та В. В. Різуна. Київ, 2014.

15. Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій / Авт. кол. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018.

16. Сучасний медіа-менеджмент в друкованих ЗМІ: Шляхи роздержавлення української преси / За ред. В. Іванова та Н. Ланге. Київ, 2008.

17. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / Видання 2-е, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Центр вільної преси, 2017..

18. Фолькер Лілієнталь. Розслідування / Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Центр вільної преси, 2016.

19. Яковець А. Телевізійна журналістика: теорія і практика. К., 2010 р.

20. Стівенс М. Виробництво новин. Телебачення, радіо, Інтернет. К., 2008.
21. Лизанчук В. В. Радіожурналістика. Л., 2000.
22. Лизанчук В.В. Основи радіожурналістики. Навч. посібник. К, 2011.
23. Холод О. М. Основи тележурналістики : курс лекцій. Авт. та укл. Холод О.; автори: Дмитровський З., Шаповал Ю. К.: КиМУ, 2012.
24. Вказівки продюсерам Бі-Бі-Сі. К., 1998.
25. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики. К., 2010.
26. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці. Л., 2002.
27. Як монетизувати свій цифровий контент? // http://ms.detector.media/web/online_media/yak_monetizuvati_sviy_tsifroviy_kontent/
28. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики. К., 2002.
29. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Ф.Іванова. К.: Академія Української Преси, 2011.
30. Основи медіабізнесу: підручник / З. В. Григорова, О. А. Сухорукова, А. В. Кваско, Л. П. Шендерівська. Київ, 2021.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

знань абітурієнтів під час фахового іспиту

зі спеціальності 061 «Журналістика»

(ОП «Журналістика та кросмедійність»)

для здобуття освітнього рівня «Магістр»

Фахове вступне випробування проводиться в тестовій формі. Кожен студент отримує індивідуальний варіант тестових завдань, який підібраний комп'ютерною програмою у випадковому порядку та складається із двадцяти запитань, що охоплюють весь перелік питань, наведених у тематичному змісті даної програми.

Кожне задане питання містить чотири варіанти відповідей, одна з яких є правильною. За кожен правильну відповідь студент може отримати максимально 5 балів, що в сумі становитиме 100 балів. До сумарної оцінки за всі відповіді додається 100 балів.

Загальна сума балів, які студент може отримати на іспиті, складає 200. Оцінка, отримана абітурієнтом, оголошується прилюдно. Знання студентів оцінюються згідно з наступними критеріями:

Оцінка «відмінно» виставляється абітурієнтам, які за результатами іспиту набрали в сумі від 175 до 200 балів.

Оцінка «добре» виставляється абітурієнтам, які за результатами іспиту набрали в сумі від 150 до 174 балів.

Оцінка «відмінно» виставляється абітурієнтам, які за результатами іспиту набрали в сумі від 125 до 149 балів.

Оцінка «відмінно» виставляється абітурієнтам, які за результатами іспиту набрали в сумі від 100 до 124 балів.

Вступне випробування проводять не менше двох членів комісії. Екзамениatori зазначають правильність відповідей у протоколі вступного випробування, який після закінчення іспиту підписується екзаменаторами.

Інформація про результати вступного випробування оголошується вступникові в день його проведення.

У разі незгоди з оцінюванням окремих запитань абітурієнт має право до кінця дня звернутися до голови предметної комісії, або в апеляційну комісію.

Програма розглянута і затверджена на засіданні кафедри журналістики (протокол № 10 від "20" березня 2023 р.)

Завідувач кафедри

Любов ВАСИЛИК

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради факультету (протокол № 10 від "20" квітня 2023 р.)

Голова науково-методичної ради

Алла АГАФОНОВА